

En el nom del pare

GETTY

JAUME
CLARET

L'historiador italià Enzo Traverso constata al seu darrer llibre la creixent penetració de la narració i el jo en l'assaig.

Des de la lingüística a la física, passant per la genètica i la història, aquestes eines pròpies de la literatura es revelen aliades perfectes per aportar i divulgar coneixement. Precisament el jurista Philippe Sands (Londres 1960) ja havia explotat brillantment aquestes possibilitats a *Calle Este-Oeste* (Anagrama, 2017), on convertia l'origen i evolució dels termes *genocidi* i *crims contra la humanitat* en una epopeia fascinant.

Ruta d'escapada cal entendre'l com la lògica continuació, tot i que es pot llegir independentment. Aquí l'objectiu és reconstruir la història de l'advocat i polític austríac Otto

Wächter. Fill d'una influent família nacionalista vinguda a menys per l'enfonsament de l'imperi, va ser un nazi de primera hora i, com a tal, va participar en el cop d'estat fallit del 1934 a Viena, per integrar-se a continuació a l'elit de les SS i de l'estructura del Reich on, consecutivament, va actuar com a governador de la Cracòvia i la Galítsia ocupades i com a alt càrrec alemany dins la república titella de Salò.

Aquest darrer destí li va permetre escapar-se dels tribunals dels vencedors. Després d'un temps a la muntanyosa frontera austríaco-italiana, va aconseguir amagar-se a Roma i contactar amb les xarxes de suport que facilitaven l'exili a Sud-amèrica i/o un reciclatge com a peons d'una Guerra Freda tot just oberta. La sobtada mort de Wächter el juliol del 1949 va frustrar l'escapada i va deixar rere seu tot d'enigmes i un ingent registre documen-

tal conservat per la seva vídua –una nazi convençuda– amb la voluntat de preservar-ne la memòria i condicionar-ne el record.

La llosa del passat

La pesant llosa d'honar els seus progenitors recaurà sobre el fill petit, Horst. A diferència del seu amic Niklas Frank, que ha denunciat obertament el passat criminal del seu pare com a governador general de la Polònia nazi, aquest insistirà en la humanitat de l'actuació d'Otto Wächter, en les reserves internes davant certs excessos, en el caràcter essencial del vincle amorós dels seus pares i en les suposades ombres al voltant de la mort sobrevinguda a Roma. Amb una combinació d'empatia, paciència i perspicàcia, potenciades per uns recursos ingents i una agenda de contactes envejable, Sands aclareix fins al darrer interrogant la trajectòria del matrimoni i en desmunta la mitificació posterior.

El llibre s'articula en tres plans principals. En primer lloc, la reconstrucció narrativitzada de la trajectòria de la parella Otto Wächter i Charlotte Bleckmann, que li permet descriure l'ascens i la caiguda de Hitler, la cruel actuació nazi als territoris ocupats –“Cada vegada es deporten més jueus, i resulta difícil aconseguir terra batuda per a la pista de tennis”, escriu el protagonista– i les vergonyoses complicitats de la postguerra a redós de l'anticomunisme vaticà. En segon lloc, trobem el relat detallat de la investigació, on Sands esdevé el subjectiu fil entre arxius, entrevistes amb experts, dubtes, errors i descobertes.

I, finalment, la figura de Horst Wächter i la difícil gestió del deute filial, atrapat entre l'impuls humanament comprensible per “trobar-hi coses bones” i l'exigència ètica de condemnar crims injustificables. Òbviament, ningú és responsable de les actuacions dels seus progenitors però, com li confessa la neta del jerarca nazi, “continuo sentint la culpabilitat de la família”. Quan tanques el llibre, sembla lògic demanar-te si no seria desitjable que aquest alt nivell d'exigència i introspecció, personal i col·lectiva, trobés ressò a casa nostra. ♦♦

RUTA
D'ESCAPADA
PHILIPPE SANDS
ANAGRAMA
TRAD. RICARD VELA
PÀMIÉS
560 PÀG. / 23,90 €